

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Облік витрат на біологічні перетворення зернових культур в СТОВ «Іва» Роздільнянського району Одеської області

здобувача вищої освіти **Рудь Станіслава Олеговича**

Науковий керівник:

**доктор економічних наук, професор
Крюкова Ірина Олександрівна**

Рецензент: завідувач кафедри обліку та аудиту
Харківського національного технічного університету
сільського господарства ім. П. Василенка,
доктор економічних наук, професор
Маренич Тетяна Григорівна

Допущено до захисту

«__» _____ 2020р.

Завідувач кафедри **обліку і оподаткування**

професор _____ **І.О. Крюкова**

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. НАУКОВО - МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У РОСЛИННИЦТВІ.....

1.1. Економічна сутність та класифікація витрат в аграрному виробництві....

1.2 Науково-методичні засади обліку витрат на біологічні перетворення активів у рослинництві.....

1.3. Методичні основи аналізу витрат та калькулювання собівартості продукції рослинництва.....

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В СТОВ «ІВА» .....

2.1. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Іва».....

2.2. Первинний, синтетичний і аналітичний облік витрат на біологічні перетворення зернових культур в підприємстві.....

2.3. Аналіз витрат на біологічні перетворення зернових культур в СТОВ «Іва» .....

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА БІОЛОГІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В ТОВАРИСТВІ.....

3.1. Напрями удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур в товаристві .....

3.2. Напрями оптимізації собівартості зерна в господарстві .....

3.3. Програма розвитку зернового господарства в СТОВ «Іва» на перспективу

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зернове виробництво, традиційно, постає базисом аграрного сектору економіки України, який визначає не тільки стратегічні вектори розвитку сільського господарства, а й національної економіки в цілому. Зерно визначає стратегічний експортний потенціал України, формує засади забезпечення продовольчої безпеки нації та є одним з найбільш конкурентоспроможних видів вітчизняної продукції як на європейському, так на світовому аграрному ринках. Понад 57% всієї суми експортних надходжень забезпечили три види продукції агропромислового комплексу: соняшникова олія, кукурудза, пшениця. Разом з тим, Україна має значно більший потенціал зернового виробництва, реалізація якого неможлива без дієвої системи облікового відображення витрат виробництва, які визначають рівень ефективності зернового господарства та конкурентоспроможність зернової продукції на національному та світовому аграрному ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова площина з питань удосконалення обліку витрат на біологічну трансформацію зернових культур, підвищення ефективності розвитку зернової галузі, завжди знаходилась у спектрі уваги багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких вагомий внесок у розвиток теорій, методології і практики обліку і аналізу витрат зробили: Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Жук В.М., Гончаренко Н., Кучеренко Т.Є., Лахтіонова Л.А., Маренич Т.Г., Моссаковський В.Б., Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Саблук П.Т., Савченко В.Я., Сук Л. та інші.

Разом з тим, стратегічна важливість зернового виробництва для національної економіки та неузгодженість методичних і практичних засад обліку витрат на біологічну трансформацію зернових культур вимагають проведення подальших наукових досліджень у напрямі їх удосконалення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних

робіт кафедри обліку і оподаткування «Науково-методологічні засади обліково-аудиторського забезпечення конкурентоспроможного підприємництва» (номер державної реєстрації 0115 U 001369).

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування пропозицій щодо удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур у сільськогосподарському підприємстві.

В контексті визначеної мети наукового дослідження, основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- дослідження науково-теоретичних аспектів обліку витрат на перетворення біологічних активів у рослинництві;
- аналіз методичних засад обліку витрат на виробництві зернових культур;
- дослідження діючої системи обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур в суб'єкті дослідження;
- проведення економічного аналізу витрат та рівня собівартості виробництва зерна в господарстві;
- розробка комплексу заходів з удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур на підприємстві;
- обґрунтування заходів щодо оптимізації витрат і рівня собівартості продукції зернових культур в суб'єкті дослідження на перспективу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у удосконаленні і подальшому розвитку теоретично-методичного базису управління витратами на трансформацію біологічних активів у рослинництві, що полягає у наступному:

удосконалено:

- методичні засади до аналізу витрат на трансформацію біологічних активів у рослинництві, які, на відміну від існуючих ґрунтуються на вартісній оцінці біологічних активів (за справедливою вартістю) та ступеня їх впливу на вартість аграрного бізнесу;

дістало подальшого розвитку:

- концептуальний підхід до формування системи обліково-аналітичної підтримки управління витратами у рослинництві, яка базується на уточненні стратегічної мети і основних завдань діяльності бізнес-суб'єкта аграрної сфери та розкриття методологічного зв'язку між витратами на біологічну трансформацію та нарощуванням ринкової вартості аграрного бізнесу;

- система критеріїв та елементів обліково-аналітичної підтримки вартісно-орієнтованого управління витратами аграрного менеджменту.

Суб'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є СТОВ «Іва» Роздільнянського району Одеської області.

Об'єктом дослідження виступає процес бухгалтерського обліку витрат на біологічну трансформацію зернових культур.

Предметом дослідження у кваліфікаційній роботі є комплекс теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур.

Період дослідження в дипломній роботі включає 2017-2019рр.

Інформаційною базою дослідження є річні фінансові звіти СТОВ «Іва» Роздільнянського району Одеської області за 2017-2019 роки, дані первинного, синтетичного та аналітичного обліку витрат на підприємстві, статистичні збірники, законодавчі та нормативно-правові акти України, матеріали досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених економістів – аграрників, опубліковані в періодичних виданнях.

Методи дослідження. При проведенні наукових досліджень застосовувались такі методи дослідження: економічно-статистичний (при аналізі результативності функціонування агроформування); монографічний (при дослідженні системи обліку витрат на біологічну трансформацію зернових культур); розрахунково-конструктивний (при обґрунтуванні перспективи виробництва зерна в господарстві); абстрактно-логічний (при узагальненні тенденцій розвитку суб'єкта дослідження, формулюванні висновків та пропозицій); балансовий.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні практичних положень і прикладних рекомендацій з удосконалення

організації та методики обліку витрат на біологічні перетворення та обґрунтування проекту виробництва зерна в суб'єкті дослідження на перспективний період.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні положення і практичні результати кваліфікаційного дослідження оприлюднені на II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та фінансів в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів» (м. Харків, 2020р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано одна наукова праця загальним обсягом 0,2 ум. друк. арк. (публікація у матеріалах науково-практичних конференцій).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 62 найменувань, додатків. Загальний обсяг роботи складає 98 сторінок друкованого тексту, містить 26 таблиць, 5 додатків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і запропоновані напрями удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур у аграрному формуванні.

Суб'єктом дослідження в дипломній роботі було обрано СТОВ «Іва» Роздільнянського району Одеської області. Товариство є середнім аграрним формуванням, яке має в розпорядженні 2600 га сільгоспугідь. Вартість авансованого капіталу господарства становить 87173 тис. грн. В процесі виробництва сільськогосподарської продукції приймає участь 23 середньорічних особи. Дослідження спеціалізації діяльності підприємства показали, що воно має зерно-технічний виробничий напрям.

За підсумками діяльності 2019р. господарство отримало 39850 тис. грн. чистого доходу. Кінцевим результатом діяльності СТОВ «Іва» став чистий прибуток в розмірі 327 тис. грн. Рівень рентабельності діяльності агроформування склав 0,8%. В цілому, рівень економічної ефективності господарської діяльності в товаристві протягом останніх трьох років значно знизився.

На основі аналізу основних фінансових показників було зроблено висновок про досить високий рівень фінансової автономії підприємства при критичному рівні ліквідності і платоспроможності.

Виробництво зерна є головною галуззю економіки СТОВ «Іва». Під зерновими культурами засіяно близько 50% всієї посівної площі, реалізація даного виду зерна забезпечує господарству отримання близько 54% в структурі виручки від рослинництва.

Бухгалтерський облік в СТОВ «Іва» організований журнально-ордерною формою з частковою автоматизацією облікового процесу за допомогою спеціалізованої програми «Дебет Плюс».

В господарстві для обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур використовується система первинних та зведених документів, а саме: таблиці обліку робочого часу, облікові листи трактористів - машиністів, акти

про використання мінеральних, органічних та бактеріальних добрив, отрутохімікатів та гербіцидів, дорожні листи трактора, акти витрат насіння та садивного матеріалу, лімітно-забірні карти на одержання матеріальних цінностей, відомості на розрахунок амортизації основних засобів. Для обліку виходу продукції зернових культур та її оприбуткування в господарстві використовують талони шофера і талони комбайнера.

Дослідження діючої системи обліку показали, що в СТОВ «Іва» облік витрат на виробництво зерна озимої пшениці ведеться у відповідності з ПСБО 16 «Витрати». НС(П)БО 30 «Біологічні активи» у обліковій практиці не використовується. Калькулювання собівартості продукції відбувається згідно Методичним рекомендаціям з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 2001р.

Всі виробничі витрати по зерновому господарству на підприємстві обліковуються на субрахунку 231 "Рослинництво" синтетичного рахунка 23 "Виробництво". Аналітичний облік витрат на виробництво зерна озимої пшениці ведуть за основними статтями витрат у виробничому звіті з основного виробництва.

Дослідження рівня ефективності виробництва зернової продукції показали, що урожайність зерна є невисокою і становить 25,9 ц/га та, собівартість 1 ц продукції – 572,6 грн. Обсяг валового виробництва зерна озимої пшениці у 2019р. склав 3064 т. В результаті реалізації даного виду продукції у звітному році господарство отримало 15,3 млн. грн. Проте, чистим результатом виробництва зерна у звітному періоді став збиток у розмірі 2971 тис. грн. при рівні збитковості 12%.

Дослідження структури витрат на виробництво зерна показали, що найбільшу питому вагу займають витрати мінеральні добрива – 40,6% та на ПММ – 15,5%.

З метою удосконалення існуючої системи обліку витрат на біологічні перетворення озимої пшениці в СТОВ «Іва» розроблено ряд заходів з удосконалення Положення «Про облікову політику», первинного обліку,

використання сучасних форм звітності, подальшої автоматизації облікових завдань за допомогою програми «Дебет Плюс» версії «Сільське господарство». Проведені попередні розрахунки показали, що загальна сума капітальних витрат на автоматизацію робочого місця бухгалтера становитиме 61,9 тис. грн., строк окупності інвестицій – 0,5 роки.

Для оптимізації розміру виробничих витрат і підвищення ефективності виробництва зерна для суб'єкта дослідження була розроблена програма виробництва на перспективу, яка показала, що плановий розмір виучки від реалізації даного виду продукції на 2022р. становитиме 20,9 млн. грн., розмір чистого прибутку – 4,5 млн. грн.

В цілому, проведені дослідження дозволили обґрунтувати ряд заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва зернової продукції та удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур для СТОВ «Іва». З метою удосконалення обліку витрат на виробництво зерна суб'єкта дослідження було запропоновано:

- Удосконалення Положення «Про облікову політику» підприємства (шляхом доповнення критеріями суттєвості об'єктів обліку, вартісними критеріями оцінки основних засобів, порядком визначення резерву сумнівних боргів);

- удосконалення первинного обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур шляхом об'єднання первинних документів щодо обліку сушіння та первинної переробки продукції в один документ – «Акт про сушіння, сортування і переробку продукції рослинництва»

- для обліку і контролю кількості та якості продукції зернових культур на стадії їх зберігання пропонується складати «Акт обліку та контролю збереження зернопродукції», в якому передбачені кількість і якість зернопродукції при оприбуткуванні та за результатами контролю виявлені втрати, причини їх виникнення та винні особи.

- Дохід від первісного визнання сільськогосподарської продукції і (озимої пшениці) пропонуємо відображати з кредиту рахунку 71 «Інший операційний дохід», а не з рахунка 23 «Виробництво» і відносити в дебет

рахунків 21 «Поточні біологічні активи» і 27 «продукція сільськогосподарського виробництва».

– Подальша автоматизація вирішення облікових завдань за допомогою придбання додаткового комп'ютера та версії програмного забезпечення «Дебет Плюс».

З метою підвищення ефективності виробництва зерна озимої пшениці на перспективний період СТОВ «Іва» рекомендовано:

- підвищення рівня інтенсифікації зернового виробництва на основі використання оптимальних доз мінеральних добрив (використання безводного аміаку), хімічних засобів рослин та стимуляторів росту рослин (Біолан);

- ліквідація перевитрат насіння в процесі посівної компанії;

- впровадження новітніх технологій виробництва, які дозволяють економити паливно-мастильні матеріали;

- підвищення економічного інтересу працівників галузі та формування дієвої системи мотивації праці персоналу тракторно-рільничих бригад;

- активізація маркетингової діяльності та пошук вигідних каналів реалізації виробленого зерна.

Вважаємо, що запропоновані заходи сформують необхідні передумови для удосконалення обліку витрат на біологічні перетворення зернових культур та дозволять підвищити результативність розвитку зернового господарства в СТОВ «Іва» на перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баланюк І.Ф., Григорів О.О., Іванюк Т.Л. Організація обліку і контролю готової продукції підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 1-2. С. 157-163.
2. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік. Житомир: ЖІТІ, 2010. 448 с.
3. Варченко О.М., Свиноус І.В., Іванова Л.С. Методичні підходи до управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 121-128.
4. Відомська З.О. Методичні підходи до визначення ефективності виробництва пшениці. *Облік і фінанси*. 2017. № 3(77). С. 163-168.
5. Гловацька С.І. Організаційно-методичні аспекти управлінського обліку витрат підприємства за центрами відповідальності. *Глобальні та національні проблеми розвитку економіки*. 2016. № 10. С. 205-210.
6. Голов С.Ф. Управлінський облік. Київ: Лібра, 2012. 359 с.
7. Гончаренко Н. Визначення справедливої вартості біологічних активів з урахування цін активного ринку: методичні та інформаційні аспекти. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 1. С. 40-45.
8. Гончаренко Н. Справедлива вартість біологічних активів: методичні засади та напрями вдосконалення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 3. С.30-34.
9. Гоцелюк Ю.Є. Напрями та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах. *Глобальні та національні проблеми розвитку економіки*. 2015. № 8. С. 145-151.
10. Дерій В.А. Економічні показники витрат підприємств і собівартості продукції в обліку, статистиці і аналізі. *Облік і фінанси*. 2015. № 2(68). С. 15-21.
11. Довгопол Н., Нестеренко М. П(С)БО 16 «Витрати» між фінансовим і управлінським обліком. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 6. С.3-15.

12. Долгих Я.В. Оцінка та аналіз ефективності виробництва зерна та зернобобових культур в Україні методом DEA. *Економіка АПК*. 2019. № 7. С. 56-66.
13. Жибак М.М. Конкурентоспроможність зерновиробництва та інноваційні чинники її забезпечення. *Агросвіт*. 2020. № 9. С. 65-71.
14. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2009. 648 с.
15. Жук В.М., Загоруй Г.І., Шоцька І.В. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК. Київ: ІАЕ, 2011. 529 с.
16. Замула І.В., Черевко Л.П. Сутність і класифікація біологічних активів як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технічного університету*. 2012. №1(59). С. 74-76.
17. Кадацька А.М. Готова продукція рослинництва як об'єкт обліку витрат. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 414-421.
18. Калюга Є.В., Шендерієвська Ю.Л. Оцінка біологічних активів як елемент методу бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси*. 2017. № 4(78). С. 44-49.
19. Качмар О.В. Сутність біологічних активів як об'єкту обліку і контролю. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 332-339.
20. Клименко О.П. Біологічні активи: поняття та класифікація. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 квітня 2010 р. Тернопіль: Крок, 2013. С.53-55.
21. Костякова А.А. Методи обліку витрат у рослинництві. *Облік і фінанси*. 2017. № 2(76). С. 13-20.
22. Крюкова І.О., Богдан К.І. Облік та аналіз реалізації продукції рослинництва в аграрних бізнес-суб'єктах Біляївського району Одеської області. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. № 86. С. 97-108.

23.Крюкова І.О., Чабаненко О.В. Розвиток зернового виробництва в Україні: сучасні економічні та облікові аспекти. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2019. № 94. С. 84-93.

24. Кучеренко Т.Є. Відображення біологічних активів у фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 7. С.46 - 49.

25. Лахтіонова Л.А. Поняття категорії «витрати» відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. *Фінанси України*. 2013. № 8. С. 68 – 74.

26. Маскутов С. Сільськогосподарський стандарт: облік у рослинництві. *Бухгалтерія у сільському господарстві*. 2014. № 64. С. 66-76.

27. Мельничук А.П. Облікова політика в частині виробництва та реалізації органічної продукції. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 3(25). С. 86-91. URL: <https://economics.opu.ua/325-2>

28. Месель-Веселяк В.Я. Виробництво зернових культур в Україні: потенційні можливості. *Економіка АПК*. 2018. № 5. С. 5-12.

29. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315. Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ“Ліга”. 2006-2012.

30. Методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у сільському господарстві (затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2008 р. № 132). *Все про бухгалтерський облік*. 2010. № 77 (623). С. 1 – 26.

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. р. № 7. URL: <http://news.dtkr.ua/ua/accounting/chart-of-account/23423>.

32. Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія / за заг. ред. Мармуль Л. О. Херсон: Айлант, 2019. 334 с.

33. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. Київ: Аграрна освіта, 2013. 605 с.

34. Осадяча Г.Г. Методи побудови обліку витрат – практичне застосування. *Глобальні та національні проблеми розвитку економіки*. 2016. № 10. С. 122-128.

35. Павлюковець М. Вибір бухгалтерської програми: пріоритети і перспективи. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2013. № 9. С. 9 – 12.

36. Панадій О.П. Посилення ефективності управлінського обліку із застосуванням комп'ютерних мережевих технологій. *Облік і фінанси*. 2017. № 1(75). С. 57-67.

37. Перевозник Н.В. Біологічні активи як обліково-аналітична та економічна категорія. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 6 (73). С. 115-118.

38. Петров В. М., Токар А.В. Методичні підходи до формування собівартості сільськогосподарської продукції та її вплив на ефективність виробництва. *Економіка АПК*. 2018. № 1. С. 55 - 59.

39. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М. Безпаперова бухгалтерія: призначення, характеристики та ключові аспекти. *Агросвіт*. 2018. № 9. С. 20-28.

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2014. № 15-16. С.56-59

41. **Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»**, затверджене **Наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005р. № 790. URL: <http://news.dtki.ua/ua/accounting/chart-of-account/23423>**.

42. Помазан Л.М. Теоретичні аспекти формування методики визначення показників ефективності виробництва і реалізації зерна. *Агросвіт*. 2019. № 11. С. 196-204.

43. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996 – XIV від 16.07.1999р. URL: <http://news.dtki.ua/ua/accounting/chart-of-account/23423>.

44. Про затвердження реєстрів та Методичних рекомендацій з організації

та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах АПК: Наказ Міністерства аграрної політики від 07.03.2010 р. № 49. URL: ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN3026.html.

45. Радченко К.М. Собівартість як економічна категорія, принципи та значення її калькулювання. *Економічні науки*. Серія “Облік і фінанси”. 2014. Вип. 8 (29). Ч.4. С. 347-352.

46. Свиноус В.І., Гаврик О.Ю., Іванова Л.С. Економічний зміст витрат виробництва у системі управління сільськогосподарськими підприємствами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 17. С. 17-21.

47. Світовий О.М. Шляхи оптимізації виробництва у зернопродуктовому комплексі для збільшення додаткової вартості. *Економіка АПК*. 2016. № 2. С. 52-57.

48. Сиротюк Г.В. Удосконалення обліку і аудиту витрат на виробництво. *Економіка і фінанси*. 2017. № 1. С. 63-69.

49. Сіренко Н. М. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах. Миколаїв : МДАУ, 2010. 439 с.

50. Стоянова-Коваль С.С., Крюкова І.О., Гоголь М.М. Організація бухгалтерського обліку. Одеса: «Атлант», 2015. 250с.

51. Сук Л. Калькуляція в бухгалтерському обліку. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2013. № 4. С. 2 – 14.

52. Сук Л.К. Облік поточних біологічних активів і сільськогосподарської продукції . *Облік і фінанси*. 2014. № 2(64). С. 71-78.

53. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах Україн. Київ: А.С.К., 2010. С. 355.

54. Хаймьонова Н.С. Концепція обліку витрат за центрами відповідальності у системі інформаційного забезпечення управління підприємством. *Глобальні та національні проблеми розвитку економіки*. 2016. № 8. С. 264-269.

55. Хаманський Ю.О. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесу управління витратами. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. С. 236-241.

56. Чебан Ю.Ю. Облік витрат діяльності сільськогосподарських підприємств: законодавчо-нормативний аспект. *Глобальні та національні проблеми розвитку економіки*. 2016. № 9. С. 87-94.

57. Чумаченко М. Дискусійні проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 10. С.3-7.

58. Шевченко Н. О. Теоретичні проблеми обліку витрат виробництва. *Інноваційна економіка*. 2017. № 1. С. 276-279.

59. Шинкаренко М.С. Удосконалення документального забезпечення облікового процесу у сільськогосподарських виробничих кооперативах. *Облік і фінанси*. 2015. № 4(70). С. 72-78.

60. Шиян Д.В., Ляліна Н.С. Вплив рівня інтенсивності виробництва на формування ефективної структури витрат у рослинництві. *Економіка АПК*. 2020. № 6. С. 89-96.

61. Шмигель О.Є. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві. *Інноваційна економіка*. 2020. № 3-4. С. 182-187.

62. Шутько Т.І. Економічна сутність категорії «витрати». *Економіка АПК*. 2016. № 1. С. 73-76.

